

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Nr. 37 / SEPTEMBRIE 2014

37

Proiectul tematic în cadrul limbilor străine – limba franceză | de VALENTIN CREȚU

Mesajul zilei – un instrument eficient de învățare în alternativa educațională step by step | de ANCA SUGAR

Managementul relațiilor interpersonale- „În față, între, împreună cu elevii” (Proiect) | de MIRELA CONSTANTINESCU

Educația – acțiune comună a școlii și familiei | de MONICA MAREȘ

Rolul familiei în dezvoltarea intelectuală a copilului | de ELENA TERCHILĂ

E-carta – deschidere la lectură, prin eTwinning | de CODRUȚ GABRIEL MORARIU

Analiza stilistică în ciclul primar | de CAMELIA HOARĂ

Metode moderne utilizate în predarea-învățarea categoriilor semantice | de MARIA NEDELCU

Studii europene de cultură tradițională românească: programă transdisciplinară | de SILVIA TATU

Există vreo meserie mai frumoasă? | de CORNELIA HURMUZACHE

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54

București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea Profesorilor)

Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

Irina VASILESCU (Școala Nr. 195 București)

Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea Personalului Didactic)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experiencedidactice

Proiectul tematic în cadrul limbilor străine – limba franceză

De **Valentin Cretu**

Proiectul tematic a fost văzut ca un tip de demers centrat pe rezultate de produse-artefacte. El reprezintă mai mult decât atât. Este, în fapt, o sumă de etape, de ancorare în procesul de învățare din clasă, de aplicare a unor cunoștințe pentru dezvoltarea mai multor tipuri de competențe: a învăța să înveți, "learning by doing", a comunica cu ceilalți, a lua cele mai bune decizii, a accepta cele mai bune idei chiar dacă acestea nu sunt ale tale.

Proiectul tematic sau învățarea prin proiecte — *project based learning* — este tipul de demers didactic cu multiple funcții psihopedagogice:

1. prima este aceea de a pune elevii- formabilii să lucreze împreună, realizându- se astfel o comunicare interumană, negociere, acceptare;
2. a doua este aceea de a corela activitățile proiectului cu activitățile de la ora de curs și de a le subsuma competențelor specifice prevăzute de programa școlară pentru limba franceză;
3. a treia este aceea de a pune elevii în diferite situații și contexte favorabile comunicării: căutare de informații, sortare de informații, punerea împreună a informațiilor și într- o formă coerentă;
4. dezvoltarea uneia din cele opt competențe cheie europene: a învăța să înveți, dar și a principiul pedagogic dezvoltat de John Dewey, „learning by doing”- „a învăța făcând”/ învățarea prin acțiune.

Pornind de la aceste premise, am demarat un demers didactic de tipul acesta încă din anul școlar anterior (2012- 2013).

Ce își propunea demersul didactic? Să coreleze tot timpul activitatea de la clasă cu activitatea din cadrul proiectului, să dezvolte la elevi spiritul critic și alegerea celor mai bune soluții și să utilizeze ancorele clasei pentru dezvoltarea proiectului și pentru o învățare de profunzime.

Proiectul tematic era organizat pe baza tematicii din programă și reflectată în planificarea calendaristică. Elevii erau organizați în grupe de lucru, pe culori. Proiectul răspundea cerințelor elevilor și în concordanță cu universul lor imediat, era structurat pe etape, astfel că existau produse incipiente: idei, sugestii, produse intermediare comunicate atât oral, cât și în scris sub diverse forme: imagini, text, produse finale- tot ceea ce au lucrat împreună, pus într- o formă coerentă și accesibilă tuturor.

Proiectul tematic ajungea în această fază a fi evaluat în trei moduri: de cei care l- au creat, autoevaluare, de ceilalți- evaluare colegială, dar și de cel care i- a consiliat, respectiv magister. Grila de evaluare era aceeași pentru toate cele trei tipuri de evaluare și comunicată încă de la începutul proiectului, sau mai bine- zis al unității de învățare, pentru că fiecare proiect tematic se întindea pe parcursul unei unități de învățare.

Ce a fost și continuă să fie productiv în urma acestui tip de demers didactic: în primul rând, am răsturnat mitul că proiectul sau învățarea prin proiecte reprezintă doar expunerea de produse, i- am învățat pe elevi, indirect, să învețe să comunice între ei, într- un mod eficient, să-și accepte ideile, să racordeze ideile proiectului la învățarea din clasă și nu numai, am adaptat proiectul la contexte comunicative favorabile elevilor. De asemenea, elevii au fost puși în situații de comunicare în limba franceză pe tot parcursul proiectului.

Concluzionez prin constatarea că proiectul este mai mult decât o expunere de produse- artefacte, este, de fapt, o formă de învățare autonomă, o învățare care favorizează contexte comunicative și cooperarea între elevi. Elevii sunt cei care vin acum cu idei de proiecte în funcție de tema propusă de programa școlară.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/proiectul-tematic-in-cadrul-limbilor-straine-limba-franceza>)

Mesajul zilei - un instrument eficient de învățare în alternativa educațională step by step

De **Anca Sugar**

"Întâlnirea de dimineață" este activitatea cu care începe o zi de școală în alternativa educațională step by step. Rolul "Întâlnirii de dimineață" este de a introduce elevul în activitățile zilei respective, de a capta atenția și de a stârni curiozitatea. În această activitate, un rol important îl are mesajul zilei. Realizarea acestuia cuprinde câteva elemente esențiale, fiind o adevărată provocare de zi cu zi a cadrului didactic din alternativa educațională step by step.

Step by step este o metodă alternativă de educație. O zi în alternativa educațională step by step începe cu "**Întâlnirea de dimineață**" care se desfășoară de regulă în fața clasei, elevii fiind așezați în cerc sau semicerc, pe scaune sau pe mochetă. În cadrul întâlnirii de dimineață, se creează o atmosferă caldă, prietenoasă, în care copiii simt apartenență la grup, trăiesc sentimente de încurajare, de implicare. Întâlnirea de dimineață "*reprezintă o metodă de predare care permite întrepătrunderea activităților școlare și sociale astfel încât profesorii și elevii să poată conlucra cât mai bine*" (Walsh, B., K., p.35).

Mesajul zilei este un instrument prin care copiii sunt pregătiți pentru activitățile din ziua respectivă, prin rezolvarea în perechi,

în echipă sau individual a unor sarcini de lucru pregătite de învățător și cuprinse în acest mesaj.

Ce este mai exact "Mesajul zilei"? Este un text scris, de regulă pe o coală mare de flipchart sau pe un poster fixat pe un șevalet. Încă din prima zi de școală, elevii fac cunoștință cu "Mesajul zilei". Dacă sunt elevi care știu să citească, aceștia sunt încurajați să citească cuprinsul mesajului încă din prima zi de școală. Mesajul începe cu o formulă de salut, urmată de o formulă de adresare mai deosebită, plăcută copiilor: "*Bună dimineata, frunzulițe!*", "*Bună dimineata, prieteni!*". Formula de salut este urmată de un mesaj de suflet sau o urare: "*Vă doresc o zi cu mult soare!*", "*Să aveți o zi cu multe succese!*".

Urmează apoi sarcini de lucru pentru fiecare disciplină din orarul zilei respective. Acestea trebuie formulate cât mai clar și cât mai precis. Ele pot include o poezie scurtă, o ghicitoare, o informație nouă. De asemenea, pe mesajul zilei se pot completa propoziții lacunare sau semne de punctuație care lipsesc dintr-un text, se pot rezolva probleme de logică și perspicacitate. Sarcinile de lucru cuprinse în mesajul zilei trebuie gândite astfel încât prin rezolvarea lor să se asigure introducerea cunoștințelor și a noțiunilor noi, reactualizarea celor anterioare, formarea și consolidarea unor deprinderi. Numărul sarcinilor de lucru, precum și complexitatea acestora rămân la latitudinea învățătoarei, acestea fiind adaptate clasei. Fiecare sarcină de lucru poate fi scrisă cu altă culoare. Mesajul poate fi însoțit de imagini, desene, de diagrame sau scheme logice, poate fi chiar un joc didactic.

"**Noutățile**" sunt parte componentă a mesajului zilei. În partea de jos a mesajului, își vor scrie prenumele copiii care au de împărtășit anumite experiențe, întâmplări, evenimente din familie sau din viața de zi cu zi. Copiii se încrui la "noutăți" dimineata, când sosesc la școală. "Noutățile" se prezintă în "Scaunul autorului". Acest moment oferă copiilor posibilitatea să se cunoască mai bine, să fie mai înțelegători, mai toleranți și, mai ales, învață să-și exprime gândurile, emoțiile, trăirile.

Bibliografie: Walsh, K. B., Crearea claselor orientate după necesitățile copiilor, C.E.D.P. Step by Step, București, 1998.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/mesajul-zilei-in-alternativa-step-by-step>)

Managementul relațiilor interpersonale- „În față, între, împreună cu elevii” (Proiect)

De **Mirela Constantinescu**

Cu toții avem obiective profesionale și personale. Fiecare dintre noi dorește să aibă succes și să obțină performanțe în ceea ce întreprinde. Practic, cunoaștem reușita în mare măsură prin intermediul relațiilor pe care le stabilim cu ceilalți. Abilitatea de a relaționa cu ceilalți este determinantă pentru potențialul nostru succes. Din analiza SWOT efectuată și din experiența celor 23 de ani la catedră, am constatat că majoritatea elevilor au dificultăți pe parcursul școlarizării, confruntându-se cu lipsa sau slaba dezvoltare a unor abilități de relaționare și adaptare școlară, ceea ce a condus la eșecul integrării lor socio-profesionale. Articolul prezintă câteva dintre soluțiile la această problemă.

Cerințele în viața profesională sunt tot mai mari, iar în viața privată mai complicate. Nimeni nu întreprinde o călătorie de unul singur. Depindem constant de semenii noștri pentru a ajunge la destinația dorită. Nu putem reuși în viață fără ajutorul celor din jur, iar stabilirea unor relații pozitive poate fi o provocare. Inteligența relațiilor devine, tot mai evident, o calitate esențială fără de care nu ne vom putea descurca în nici un domeniu de activitate, fiind necesară în orice activitate profesională.

Elevul, în condițiile vieții școlare, nu trăiește izolat, ci într-un angrenaj social, viața sa afectivă, activitatea intelectuală și nu mai puțin cea profesională, desfășurându-se în interiorul și în interdependență cu mediul socio-școlar înconjurător sau în condițiile date de acesta. Relațiile copilului cu grupurile sociale în care se va integra de-a lungul existenței sale, vor exercita o influență deosebită atât asupra evoluției sale, ca persoană în permanentă devenire, cât și asupra randamentului activității desfășurate.

Chiar dacă sunt integrați într-o formă de învățământ, mulți elevi provin din familii care se confruntă cu probleme sociale și financiare, cu carențe în educația elementară privind comunicarea și comportamentul social (relații interpersonale). Absența acestor abilități de viață a condus la eșecul integrării lor socio-profesionale.

Problema identificată, adică slaba dezvoltare la elevi a relațiilor interpersonale, este rezolvabilă, în sensul că pentru ea există soluții: se poate acționa asupra cauzelor, se pot combate efectele și se pot găsi modalități de ameliorare a situației.

Pentru că îmi pasă de cel de lângă mine, de ceea ce-și dorește și ce simte, am demarat, din anul școlar 2011-2012, proiectul Managementul relațiilor interpersonale- „În față, între, împreună cu elevii”. Informațiile obținute prin chestionarea inițială a elevilor și părinților lor au stat la baza procesului de conștientizare a necesității implementării unui program de dezvoltare/optimizare a relațiilor interpersonale, pentru adaptarea școlară și integrarea mai ușoară în societate a tinerilor. Alegerea ca grup țintă a 25 de elevi din 4 clase de-a IX-a, și anume A, B, C, D, s-a realizat considerând că în această etapă a dezvoltării, tinerii își pot dezvolta/optimiza

comportamente care pot deveni obișnuințe. Elevii au fost selectați dintre cei cu cel mai redus nivel/grad de socializare, care au manifestat interes pentru participarea la acest program de optimizare a relațiilor interpersonale.

Proiectul este relevant pentru elevii din grupul țintă, deoarece dezvoltarea/optimizarea relațiilor interpersonale duce la: - creșterea stimei și încrederii de sine - îmbunătățirea comunicării și integrării în vederea prevenirii dificultăților de adaptare școlară - conștientizarea părinților elevilor beneficiari direcți, în ceea ce privește importanța și necesitatea dezvoltării/optimizării relațiilor interpersonale - schimbarea mentalităților la nivelul comunității.

Proiectul are ca obiectiv general dezvoltarea/optimizarea relațiilor interpersonale a 25 de elevi din Colegiul Tehnic „Danubiana”, în vederea pregătirii pentru integrarea socio-profesională. Obiectivele specifice sunt: O1- Dezvoltarea competențelor profesionale/abilităților de viață (de comunicare și relaționare/socializare) ale elevilor, pentru prevenirea dificultăților de adaptare școlară și integrarea lor socială O2 — Încurajarea și stimularea dorinței de educație permanentă în vederea soluționării unor nevoi profesionale și sociale pe termen lung; conștientizarea elevilor și a familiilor lor în ceea ce privește necesitatea dezvoltării relațiilor interpersonale O3 — Îmbunătățirea activității manageriale.

Activitățile principale ale proiectului Managementul relațiilor interpersonale — „În față, între, împreună cu elevii”, sunt de educație non-formală în domeniul abilităților de viață pentru elevii din Colegiul Tehnic „Danubiana”, Roman. Ele au drept scop atingerea obiectivelor propuse; se înscriu într-o înlanțuire logică, continuă care corespunde unui ciclu de formare și evaluare. A1: Identificarea problemei privind relațiile interpersonale și necesități dezvoltării acestora A2: Organizarea proiectului A3: Implementarea programului de optimizare a relațiilor interpersonale (activități specifice de dezvoltare a relațiilor interpersonale) A4: Obținerea feed-back-ului A5: Autoevaluarea proiectului.

Am ales aceste activități din următoarele motive: • sunt accesibile și atractive pentru tineri • nu sunt îndeajuns dezbătute la orele de consiliere și orientare • sunt propuse în funcție de nevoile de relaționare ale elevilor.

Durata proiectului este de 4 ani școlari (10 luni în fiecare an școlar), activitățile desfășurându-se după terminarea programului școlar zilnic.

Principiile care stau la baza proiectului sunt: - munca în echipă, învățarea prin cooperare, experimentarea - centrarea pe competențe cheie - egalitatea de șanse - caracter non-discriminatoriu - informatizarea - parteneriatul între educator și educabil, centrarea fiind pe nevoile educaționale ale elevilor.

Mă bazez și pe parteneriatul cu „Asociația, Familia și Viața”, Roman, deoarece ONG-ul de acest tip este unul din principalii actori implicați în creșterea participării tinerilor la viața comunității. De asemenea, colaborez cu psihopedagogul școlar al Colegiului Tehnic „Danubiana”, Roman. Și, voi avea în vedere implicarea și altor actori sociali responsabili în și cu desăvârșirea procesului de formare a tânărului.

Beneficiari indirecti ai proiectului sunt: - părinții elevilor din

grupul țintă și - elevii din celelalte clase ale Colegiului Tehnic „Danubiana”, altele decât cele din care face parte grupul țintă și familiile lor.

Proiectul Managementul relațiilor interpersonale-„În față, între, împreună cu elevii”, răspunde priorităților din P.A.S., și anume Obiectivului 6-„Adaptarea și consolidarea structurii de formare profesională în contextul concurențial pentru a fi competitivi și în spațiul european.” El se înscrie pe linia eforturilor de a furniza servicii educaționale de calitate pentru elevi, de a preveni dificultățile de adaptare la comunitatea școlară și integrare socială. Este un proiect cu elevi și pentru elevi, ce vizează unitatea de competență „Managementul relațiilor interpersonale” din Standardul de Pregătire Profesională de nivel 3 de calificare, domeniul industrie alimentară.

Ca efecte preconizate: 1. lărgirea accesului la informație 2. conștientizarea elevilor și părinților lor în ceea ce privește necesitatea dezvoltării/optimizării relațiilor interpersonale 3. creșterea nivelului de dezvoltare a relațiilor interpersonale și a calității muncii.

Impactul dezvoltării relațiilor interpersonale se reflectă mai bine pe termen mediu și lung — în gradul de coeziune a claselor, în conduita fiecărui elev în parte atât în mediu școlar, cât și în cel familial și în integrarea optimă socio-profesională a tinerilor formați. Abilitățile de relaționare reprezintă, în formarea elevilor, puntea de legătură necesară pentru transpunerea performanțelor dobândite în școală, la condițiile specifice din realitate.

Tematica propusă în „Manualul relațiilor interpersonale” vizează dezvoltarea/optimizarea abilităților de viață, de autocunoaștere, comunicare, negociere și cuprinde: 1. Autocunoaștere și dezvoltare personală 2. Relații și interacțiuni educaționale în clasa de elevi 3. Calitatea relațiilor sociale 4. Comunicarea eficientă 5. Negocierea conflictelor 6. Arta de a dobândi încredere și putere în relațiile interumane.

Activitățile desfășurate în cadrul proiectului, până în prezent, au stimulat nevoia de schimbare, au oferit elevilor posibilitatea să se destindă, să cunoască lucruri noi, să-și îmbunătățească abilitățile de relaționare. Elevii-participanți sunt pro învățării și dezvoltării personale, fiind dispuși să se schimbe; le place tematica dezbătută și se implică activ în organizarea și desfășurarea activităților; au împărtășit din experiența dobândită celorlalți colegi din clasă și din școală, cunoștințelor, prietenilor, membrilor familiilor.

Evaluarea activităților de educație non-formală este neformalizată, fără note sau calitative. Aceasta se realizează printr-o diversitate de metode participative și interactive, atât calitative, cât și cantitative, adaptate la vârsta și individualitatea tânărului. Evaluez valoarea activităților cu ajutorul gândirii profesionale, monitorizării propriilor sentimente și reacții și, primirea feed-back-ului din partea participanților. Iau în considerare părerile, propunerile și inițiativele manifestate de tineri și părinții lor. Creez un cadru sigur și deschis, un climat plăcut, destins în care tinerii au posibilitatea ca pe parcursul programului, să-și lase comportamentul să evolueze spre dezvoltarea/optimizarea relațiilor interumane. Cel mai exigent instrument de evaluare a progresului înregistrat de elevi rămâne, însă, viața reală.

Dezvoltarea/optimizarea relațiilor interpersonale reprezintă însă

doar unul dintre ingredientele din formula reușitei noastre personale și profesionale. Cu cât vom construi relații mai solide, cu atât vom avea oportunități mai mari de a atinge succesul. De aceea, să facem ca „inteligenta relațiilor” să devină nucleul strategiei succesului personal și profesional.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/managementul-relatiilor-inter-personale-in-fata-intre-impuna-cu-elevii>)

Educația – acțiune comună a școlii și familiei

De **Monica Mares**

Adesea auzim părinți spunând copiilor: „Așa te-a învățat la școală?” Oare doar școală educă? Noi ca formatori suntem adesea puși în situația de a explica părinților că rolul școlii este ușurat atunci când demersul educativ este sprijinit de activitatea familiei care trebuie să fie una complementară. Rezultatele sunt foarte bune și demne de laudă în situații în care familia nu dă vina pe școală iar școala pe familie ci încearcă să găsească soluții pentru a evita insuccesele copiilor.

În deplină armonie cu obiectivele strategice ale reformei curriculare, școala este chemată să dea elevilor acele cunoștințe care îi vor ajuta să se orienteze să facă față problemelor complexe apărute pe plan mondial, să le formeze deprinderi, să le cultive dragoste și interes pentru studiu, să le trezească motivații pentru muncă, să le formeze comportamente durabile.

Realizarea dezideratelor puse în fața școlii implică contribuția întregii comunități sociale și îndeosebi a familiei – partenerul esențial al școlii.

După cum se știe, educația e un fenomen fundamental ce constă în transmiterea experienței de viață a generației adulte și a culturii către generațiile tinere în scopul pregătirii pentru viață și integrării în societate. Și totuși în familie se face începutul actului educațional iar școala continuă această activitate colaborând în continuare cu familia. Părinții sunt cei care transferă copilului primele informații privind igiena personală, adaptarea la un anumit program de viață. Tot în familie se dezvoltă pentru prima dată simțurile, gândirea, memoria, se formează de prinderile de comunicare.

Când intră în grădiniță copilul posedă deja un volum de cunoștințe, priceperi și deprinderi care sunt aprofundate și dezvoltate de data aceasta în primul cadru instituționalizat. Școala preia apoi multe din sarcinile familiei. Convergența acțiunii acestor doi factori și punerea de acord a modalităților de realizare a scopului comun devin una din principalele căi de realizare a idealului educațional. Familia trebuie să susțină neîncetat acțiunile educative ale școlii, iar școala se sprijină

permanent pe experiența de viață a copilului dobândită în familie, grădiniță și alte împrejurări.

Trebuie totuși subliniat aici interesul pe care părinții îl acordă școlii de-a lungul evoluției copiilor. Dacă atunci când copiii sunt la grădiniță sau în ciclul primar părinții sunt foarte interesați de activitatea școlară, se implică în acțiunile demarate de aceasta, cu cât copiii înaintază în vârstă cu atât participarea părinților nu mai este atât de vizibilă.

Modalitățile de colaborare a școlii cu familiile elevilor sunt numeroase: ședințe, consultații, discuții individuale, antrenarea părinților în amenajarea spațiului sau procurare de mijloace și materiale didactice, desfășurarea unor activități extrașcolare. Nu trebuie însă ca aceste contacte să se limiteze doar la aceste forme de activități. Sunt situații în care școala este chemată să sprijine familia pentru soluționarea unor probleme apărute și unde se impune și intervenția consilierului psihologic.

Toate acestea au condus la conturarea unor obiective ce trebuie permanent avute în vedere. Atât în școală cât și în familie exemplul personal este o soluție de a elimina minciuna, neîncrederea, conștientizarea greșelilor comportamentale. Educația sănătoasă a copilului este influențată de atmosfera din familie. De multe ori influențele negative, atitudinile contradictorii, nepotrivirile de păreri, lipsa de încredere în capacitățile copilului au avut efecte negative asupra activității școlare dar și asupra comportamentului școlarului.

Autoritatea se câștigă cu tact, afectivitate, răbdare în timp îndelungat. Numai atunci când putem purta o discuție cu elevul considerându-l partener, prieten, iar acest sentiment este reciproc, putem considera că munca de educație începe să dea roade. Trebuie să fim exigenți, dar nu excesiv, să îmbinăm toleranța cu fermitatea..

Plină de semnificații, adaptarea după un text italian anonim intitulată: „Lecția fluturelui”, ne-a atras atenția în mod deosebit: *„Într-o zi, un om văzu din întâmplare un cocon și se opri să-l studieze. În mica lui gaură, omul observă un fluture care se străduia să iasă. Rămase multă ore lângă cocon urmărind fluturile care părea că se află pe punctul de abandona, fără să poată ieși prin gaura care rămânea mereu la fel de mică. Omul decise atunci să ajute fluturile. Luă un cuțit, deschise coconul și fluturile ieși imediat. Totuși, trupul lui era slab și amorțit, iar aripile mici și fragile abia se mișcau. Omul continuă să-l observe, spunându-și că aripile fluturelui se vor deschide, dintr-o clipă în alta, și că atunci insecta va putea să-și ia zborul. Dar nu se întâmplă nimic! Fluturile își petrecu restul vieții târându-se pe pământ, cu trupul lui slab și aripile chircite. Niciodată n-a putut să zboare. Ceea ce omul nu a înțeles, în intenția lui de a-l ajuta, este că trecerea prin orificiul coconului i-ar fi permis fluturelui să facă efortul necesar ca să poată trimite lichidele vitale din trupul lui aripilor, ceea ce i-ar fi permis să zboare.”* Ca și fluturii, copiii învață să-și deschidă aripile iar cei care îi înconjoară știu să le fie aproape, păstrând însă distanța potrivită. [Marie-Claude Beliveau, 2002 , p. 7] .

Atât părinții cât și cadrele didactice uneori din dorința de a face un lucru deosebit pentru copil nu reușesc decât să-l rănească. Am întâlnit adesea părinți care fără să țină seama de înclinațiile copilului, îl obligau să facă un sport, sau așteptau rezultate foarte bune de la el de multe ori, doar din dorința ca acesta să realizeze ceea ce ei nu au avut puterea sau șansa în viață. Sunt însă și

cadre didactice care prin modul de a se purta, a se îmbrăca, a nota sau evalua munca elevilor, cerând elevilor să-și însușească cunoștințe ce depășesc cu mult programa școlară, îi îndepărtează pe elevi. Tactul pedagogic nu este ceva înăscut. Se poate dobândi, dar rezultate au doar cei care împletesc acest tact cu dragostea față de om. Cei care nu sunt sensibili la durerea celorlalți, la bucuria lor, la nevoia lor, n-ar trebui să-și facă din educație o meserie, iar dacă au devenit părinți trebuie să se autoanalizeze temeinic și să încerce să schimbe ceva la propria persoană.

Experiența din acest an la clasa pregătitoare mi-a întărit convingerea că rolul educației în școală este mult mai greu în cazurile în care familia nu se implică serios în activitățile desfășurate la nivelul clasei. De asemenea am observat că părinții consideră că la școală copilul trebuie să învețe multe lucruri pe care nu cu multă vreme în urmă, le achiziționau în familie. Nu este normal ca un copil care are șase ani să nu știe cum se numește, câți ani are, cum se numesc părinții, adresa personală... Ca urmare a acestor constatări cred că avem și misiunea de a face educație parentală pentru a ne asigura succesul colaborării active dintre școală și familie

De multe ori în situația fluturului, se află copii care deși se bucură de atenția părinților, a cadrelor didactice înregistrează eșecuri în viața de școlar tocmai din cauza lipsei de unitate a cerințelor. Dacă la școală i se cere ceva iar acasă norma pe care la școală trebuie să o respecte este demolată de o vorbă sau o atitudine a părintelui, copilul se află în incapacitate de a lua o decizie. El nu știe pe cine să mai asculte și se revoltă. Iată de ce trebuie mai mult ca niciodată acum în aceste timpuri dominate de televizor, calculator și internet școala și familia să acționeze unitar pentru un scop atât de nobil: educarea tinerilor. Într-o eră în care s-a dovedit cât de benefic este să lucrezi în echipă, să încercăm și noi să o facem să aibă rezultate, pentru că unitatea de acțiune a existat dintotdeauna dar rezultatele nu au fost cele așteptate.

Bibliografie: Băran- Pescaru, A., „Parteneriat în educație”, București, Editura Aramis Print, 2004 Cristea S. Fundamentele pedagogiei. Iași, Ed. Polirom, 2010. Marie-Claude Beliveau — „Necazurile micului școlar” București, Ed. House of Guides, 2010. Neculau A. Educația adulților - Experiențe românești. Iași, Ed.Polirom, 2004. *** — „Tribuna învățământului”, 2000.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/educatia-actiune-comuna-a-scolii-si-familiei>)

Rolul familiei în dezvoltarea intelectuală a copilului

De **Elena Terchila**

A.S.Makarenko se adresează părinților astfel: *“Să nu credeți că educați copilul numai atunci când vorbiți cu el, când îl povățuiți sau îi porunciți.”* Un dascăl poate să-și arate măiestria și aunci când este nevoit să “predea” părinților “lecția” privind rolul pe care pot să-l aibă în dezvoltarea intelectuală a copiilor lor. Nu este o lecție tocmai ușoară, dar merită încercat.

Familia există din cele mai vechi timpuri, iar copilul a devenit treptat centrul familiei sale. Rolul educativ al părinților este legat de apariția sentimentului familiei și a sentimentului copilăriei. Cele două sentimente s-au constituit treptat, unul pe baza celuilalt, implicând asumarea unei funcții afective atât în raporturile dintre soți, cât și în raportul dintre părinți și copii.

A.S.Makarenko, fiind convins de rolul exemplului în educație — ca și de înclinația copilului pentru imitație — se adresează părinților astfel: *“Să nu credeți că educați copilul numai atunci când vorbiți cu el, când îl povățuiți sau îi porunciți. Îl educați în fiecare moment al vieții voastre, chiar și atunci când nu sunteți acasă. Felul cum vă îmbrăcați, cum vorbiți, cum vă bucurați sau vă întristați, cum vă purtați cu prietenii și dușmanii, felul cum râdeți sau citiți ziarul- toate au pentru copil mare însemnătate. Copilul vede sau simte cea mai mică schimbare în ton; orice subtilitate a gândurilor voastre ajunge la el pe căi pe care voi nu le observați.”*

Părinții sunt primii educatori din viața copilului, fapt recunoscut în pedagogie încă de la comenius, care, în prima carte de educație a copilului, considera că educația primită de acesta până la vârsta de șase ani, în primul rând de la mama, este determinantă pentru dezvoltarea sa ulterioară.

Familia este grupul cel mai important dintre toate grupurile sociale, deoarece ea influențează și modelează persoana umană. Unii chiar merg mai departe și susțin că acțiunea ei asupra persoanei este atât de mare, încât ea egalează acțiunea celorlalte grupuri sociale. Familia este adevăratul laborator de formare a persoanei. Noi, adulții, suntem adesea copleșiți de grijile zilnice și ne este tot mai greu să ne aducem aminte cum vedem lucrurile prin sufletul copilului care am fost.

Începând din primii ani de viață, copilul preia de la cei din jur gesturi, atitudini, limbajul, exemple de comportament. Prima relație a copilului cu lumea exterioară este cea cu familia. Aceasta îi oferă copilului primele informații despre lumea care-l înconjoară, primele norme și reguli de conduită, dar și climatul socio-afectiv. Acest tip de relație este hotărâtoare în devenirea personalității, nu numai prin faptul că ea este primordială și se menține pe toată durata vieții, dar și prin faptul că familia mediază și condiționează comunicarea și interacțiunea cu celelalte componente sociale, în special cu școala.

Influențele educative pe care familia le exercită asupra copiilor se pot manifesta fie direct, prin acțiuni mai mult sau mai puțin dirijate, fie indirect, prin modele de conduită oferite de părinți-precum și climatul socio-afectiv în care se exercită influențele educaționale constituie primul model social cu o influență hotărâtoare asupra copiilor privind formarea

concepției lor despre viață, a modului de comportare și relaționare în raport cu diferite norme și valori sociale. Este unanim recunoscut faptul că strategiile educative la casă se face apel în familie, mai mult sau mai puțin conștientizate, determină în mare măsură dezvoltarea personalității, precum și rezultatele școlare ale copiilor, comportamentul lor socio-moral.

“Atâta timp cât tatăl și mama nu-și vor pleca fruntea în fața măreției copilului; atâta timp cât nu vor înțelege că vorba COPIL nu este decât o altă expresie pentru ideea de MAIESTATE; atâta timp cât nu vor simți că în brațele lor doarme viitorul însuși sub înfățișarea copilului, că la picioarele lor se joacă istoria, nu-și vor da seama că au tot atât de puțin dreptul și puterea de a dicta legi acestei noi ființe, pe cât n-au puterea și nici dreptul de a impune legi în mersul aștrilor...” (Ellen Key)

Fiecare copil are un limbaj principal de iubire, o modalitate în care el înțelege cel mai bine afecțiunea părintelui. Iubirea este fundamentul unei copilării lipsite de griji. Fiecare copil are propria modalitate de a oferi și de a primi iubire. Când copilul se simte iubit, este mai ușor de disciplinat și de format decât atunci când simte că rezervorul său emoțional este gol. Iubirea adevărată este totdeauna necondiționată. Iubirea necondiționată este iubirea totală, este o lumină călăuzitoare care strălucește în întuneric și ajută părinții să-și dea seama ce trebuie să facă pentru a-și crește copilul. Iubirea necondiționată înseamnă a iubi copilul indiferent de cum arată, de ce talent manifestă, de cum ar vrea să fie, de ceea ce face. Familia trebuie să asigure adăpost, hrană, haine, să-și asume și răspunderea formării lor mentale și sentimentale.

Fără iubire, copilul va muri din punct de vedere emoțional și va deveni un handicapat pe viață; baza emoțională se construiește în primele 18 luni de viață. “Hrana” necesară sănătății emoționale constă în mângăierile fizice, vorbele bune și îngrijirea tandră. Fundamentul iubirii așezat în primii ani de viață afectează capacitatea copilului de a învăța și determină în mare parte momentul în care va fi capabil să sesizeze și un alt tip de informații.

Copilul trebuie să atingă un nivel emoțional necesar de maturitate, înainte de a fi capabil să învețe în mod eficient la nivelul vârstei sale. Dacă iubirea va fi alimentată așa cum se cuvine, copilul va înflori și va binecuvânta lumea prin frumusețea sa; fără iubire va deveni o floare veștejită, însetată.

Există cinci modalități în care copiii exprimă și înțeleg iubirea: mângăierile fizice, cuvintele de încurajare, timpul acordat, darurile, serviciile. Mângăierile fizice sunt cea mai puternică voce a iubirii. Copiii care sunt ținuți în brațe, sunt îmbrățișați, sărutați, se dezvoltă mai devreme din punct de vedere emoțional, decât cei care sunt lăsați multă vreme fără un contact fizic. Ținutul în brațe în timp ce i se citește o poveste, devine amintire pentru tot restul vieții. Cuvintele de încurajare, “balsam pentru suflet”, hrănesc interiorul copilului, dându-i sentimentul valorii de sine și al siguranței, căci “în voia limbii este viața și moartea” (proverb ebraic). Tonul vocii, blândețea, atmosfera afectuoasă, toate comunică o căldură emoțională și multă iubire. Cuvintele de laudă, de încurajare, cuvintele călăuzitoare, tonul agreabil și o mânie stăpânită vor aduce oricând un câștig înșutit. Un mesaj pozitiv transmis în mod negativ va aduce rezultate negative.

Timpul acordat este darul pe care părintele îl oferă prin prezența

sa copilului. În multe case, copiilor le este mai greu fără televizor decât fără tați. Cu cât legătura emoțională dintre copil și tată este mai puternică, cu atât scade posibilitatea de a se ajunge la un comportament ce presupune delincvență. Timpul acordat trebuie să presupună și un contact vizual plăcut și plin de afecțiune. A privi copilul în ochi este o modalitate foarte eficientă de a transmite iubire din toată inima către sufletul copilului. Nu trebuie lăsat copilul să creadă că i se oferă iubire pentru că a făcut ceva pe plac în momentul acela, trebuie să i se ofere iubire în mod consecvent, orice ar fi, indiferent de comportamentul lui sau de orice alte împrejurări. Timpul acordat înseamnă a desfășura o activitate împreună, cunoscând astfel mai bine copilul, împărtășind gândurile și sentimentele. Tot ceea ce se face împreună cu copilul va conta întotdeauna.

Darurile sunt o formă de recunoștință sau de stimulare. *“Cel mai frumos dar pe care îl puteți oferi copilului este propria sănătate emoțională, fizică, spirituală și intelectuală.”* (Sherill și Prudence Tippins)

Serviciile pline de iubire nu sunt sclavie, se fac de bună voie. Serviciile cu compasiune și iubire sunt caracteristice părinților cu vocație. A fi părinte bun nu înseamnă a oferi copilului tot ceea ce își dorește. Pentru a fi un părinte bun, trebuie:

- să observe felul în care copilul își exprimă iubirea față de dumneavoastră;
- să observe felul în care copilul își exprimă iubirea față de ceilalți;
- să ascultați cu atenție care sunt cele mai dese rugăminți ale copilului dumneavoastră;
- să observe care sunt lucrurile de care se plânge cel mai adesea;
- să-i oferiți copilului posibilitatea de a alege.

Părinții au rol major în disciplinarea copilului, misiune dificilă care presupune înțelepciune, imaginație, răbdare și multă dragoste. Disciplina presupune o misiune îndelungată și foarte vigilentă, aceea de a călăuzi copilul de când este sugar și până la vârsta adultă. Părinții sunt cheia capacității copiilor de a învăța și de a reuși în toate direcțiile.

Bibliografie: Revista de comunicări științifice Didactica, nr.3-ianuarie 2009, Ed. Didactica Publishing House.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/rolul-familiei-in-dezvoltarea-intelectuala-a-copilului>)

E-cartea – deschidere la lectură, prin eTwinning

De **Codrut Gabriel Morariu**

Provocările tehnologiei contemporane ne pun în fața unei confruntări cu cartea clasică. Etwinning mi-a înfiripat un joc de cuvinte, întrebându-mă dacă “Mai E-cartea” printre preferatele copiilor. Elevii mei parcurg paginile cărților, descoperind informații din diverse arii de interes. Încă din clasa I am pornit pe drumul de întâlnire cu slova fermecată, transpunându-ne împreună în lumea celor mai mici (ne)cuvântătoare. În această lume, deschisă mai întâi de glasul dascălului primilor ani de școală, fiecare elev se imaginează ca fiind erou de poveste. Dacă ar trebui să dau un singur argument pro-lectură, acesta ar fi nevoia adaptării sufletului de copil de la izvorul dulcii potriviri a cuvântului, întru menținerea pe calea deschisă spre împărțirea vorbelor meșteșugite a ucenicilor cuvântului.

Fiecare an școlar reprezintă pentru mine un nou început, fiecare zi a lui — o nouă provocare, fiecare oră de curs — un nou “spectacol” pe scena devenirii vieții, ai cărui “actori” dobândesc împliniri cu fiecare interpretare a rolurilor didactice, dând farmec trecerii clipei, pricepând azi mai mult decât ieri, și mâine mai mult ca azi.

Stabilind legăturile de încredere, bazate pe comunicare și respect reciproc, reușim să stărnim ecouri în sufletele tinere ale “ucenicilor cuvântului”, trecând împreună peste greutățile întâlnite pe drumul inițiat de împlinire, dezlegând tainele buchiilor și ale calculelor, descătușând spiritele dorinței de cunoaștere și ridicând barierele către libertatea cugetului.

Zorii zilei de azi încep călătoria spre mâine, în care, la fiecare pas, descoperim frumusețea sufletului de copil, ajutându-l să își învingă temerile, sprijinindu-l să își înalțe spiritul liber — prin deschiderea aripilor gândului în plutirea dincolo de vâltoarea acestei lumi vremelnice.

“În momentul special al cooptării în rândul Ambasadorilor eTwinning RO 2013 gânduri de mulțumire îmi îndrept spre Dumnezeu, care m-a sprijinit pentru a trece încercările și greutățile acestui parcurs. Adâncă recunoștință mamei mele educatoare, Añuța Morariu, care mi-a transmis zestrea de haruri necesare acestei profesii nobile, și surorii mele, Crina, de la care am deprins multe din tainele învățământului primar. Pioasă amintire celor care mi-au vegheat pașii, dintr-o lume mai bună, tatălui și bunicilor mei, cei care mi-au deschis sufletul spre frumos, inoculându-mi pasiunea pentru dulcea potrivire a cuvintelor, iubirea pentru tot ce e frumos, aprecierea pentru trecutul și tradițiile acestui neam, înclinația spre legănarea pe aripile muzicii, admirația și implicarea în fenomenul sportiv. Gânduri de recunoștință îndrept spre dascălii din grădinița, școala primară, școala gimnazială și liceul pedagogic, adevărate exemple de devotament în domeniul educației. Un gând special îl îndrept spre d-ra Halăr, un model ce a inspirat generații și generații de absolvenți de liceu pedagogic, făcându-i să aprecieze punctualitatea, obiectivitatea notării și pasiunea pentru meserie. Nu în ultimul rând, mulțumiri unor elevi minunați, alături de care am simțit că eforturile mele nu sunt zadarnice, și că aceste semințe bune presărate în sufletele lor vor rodi bogat în anii ce vor veni, aducându-le împlinirea, alături de

părinții ce le stau alături. Sentimente alese îndrept spre directorii unităților școlare în care am muncit, alături de gânduri de apreciere către toți colegii dedicați apostolatului educațional, cu îndemnul de a continua munca de luminare a generațiilor ce vin, trecând peste necazurile cotidianului, aprofundând sensul versurilor: Să poți să crezi, când alții te înșală/Să te ridici, când alții te doboară/Să poți păstra ce alții vor s-alunge/Să răzi, chiar dacă sufletul îți plânge/Și cald tu să rămâi, chiar de afară ninge/Aceasta este arta de-a învinge.”

Etwinning mi-a înfiripat un joc de cuvinte, întrebându-mă dacă “Mai E-cartea” printre preferatele copiilor.

Multa lume este de părere ca nu se mai citește de când a apărut calculatorul. Dar, oare, accesarea paginilor în format electronic nu are la baza tot citirea?

Calculatorul poate fi transformat într-un aliat, care să ne furnizeze deschiderea, prin imaginea dinamică a filmelor de prezentare, către imaginea statică exprimată de o planșă, sau o pagină atent selectată, din rândul lecturilor copilăriei.

Dacă ne gândim la factorii care ar influența negativ deschiderea spre lectură, eu aș vedea ca un prim inamic starea materială precară și mediul familial necorespunzător dezvoltării armonioase a personalității încă fragile a copilului de vârstă școlară.

Prin activitățile derulate încerc să le demonstrez membrilor comunității că puterea exemplului pozitiv funcționează, indiferent de etapele istorice prin care trecem.

Implicarea personală determină, în cele din urmă, și mobilizarea segmentelor societății în care evoluăm. Chiar dacă nu pot schimba lumea, în ansamblul ei, cel puțin o pot îmbunătăți în domeniul în care activez, reamintindu-i valorile esențiale care ne-au făcut să nu ne pierdem în vâltoarea erelor trecute: Credința, Iubirea și Speranța. Motivul literar al jertfei pentru creație mi se pare tot mai actual, gândindu-mă aici la creațiile durabile și nu la cele vremelnice.

Bucuria din ochii de copil, dată de atingerea obiectivelor fixate, este de neprețuit, iar pentru cei care vor să-și regăsească motivația implicării, o perioadă de timp petrecută în mijlocul copiilor le-ar aduce răspunsurile la multe frământări existențiale.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/e-cartea-deschidere-la-lectura-prin-etwinning>)

Analiza stilistică în ciclul primar

De **Camelia Hoara**

Sensul fundamental și caracteristic pentru un cuvânt, sensul lexical care redă exact ideea ce trebuie exprimată se numește sens propriu. Învățând să vorbească, și ulterior, îmbogățindu-și vocabularul, copiii vor folosi în general, cuvintele cu sensul lor propriu. Și în cărțile destinate lor, vor întâlni aceste cuvinte, dar, pe lângă ele, și cuvinte al căror sens este altul decât cel obișnuit. Cu timpul, în special prin lectură, ei vor descoperi că, în anumite circumstanțe lingvistice (proprie literaturii artistice), cuvintele pot fi folosite cu alte înțelesuri decât cele comune, obișnuite. Este imposibil ca, în cadrul orelor de limba română, învățătorul să evite abordarea sensului figurat al cuvintelor și expresiilor, pentru că, dacă ar ignora acest aspect, elevii săi ar fi lipsiți de baza rațională a trăirii emotive. În articol, ilustrăm utilizarea sensului propriu și a sensului figurat cu exemple din opere literare.

Prin exercițiul comunicării cotidiene, elevii înțeleg că fiecare cuvânt, formă gramaticală, propoziție, text are un înțeles. Întâlnindu-se, în cadrul experienței lor lingvistice, de mai multe ori cu același cuvânt, utilizat cu același înțeles, ei descoperă ceea ce în lingvistică se numește sens lexical.

Sensul lexical ține de natura lexicală a cuvântului, de apartenența acestuia la una dintre clasele lexico-gramaticale (părți de vorbire) existente, și este păstrat de cuvânt în toate formele flexionare (dacă cuvântul este flexibil). Sensul lexical este strâns legat de conținutul noțional al cuvântului.

Sensul lexical diferit de cel obișnuit/propriu, folosit în scopuri afective, expresive, artistice poartă numele de sens figurat. Înțelegerea limbajului artistic de către copiii de vârstă școlară presupune, în mod necesar, înțelegerea raportului între sensul propriu și sensul figurat, între conținutul cuvântului cu primul statut și conținutul aceluiași cuvânt cu al doilea statut.

Paralel cu identificarea sensului propriu al cuvintelor, învățătorul va determina împreună cu elevii și sensul figurat al lor. Pentru elevi va fi un alt înțeles, determinat de intențiile scriitorului/poet și prozator și realizat printr-o combinație, adeseori, neașteptată a cuvintelor.

Vom ilustra întrebuintarea într-un text literar a cuvintelor cu sens propriu și a cuvintelor cu sens figurat, referindu-ne la povestirea lui Mihail Sadoveanu, *Dumbrava minunată*. În fraza: - *Patrocle, ce facem noi acum? întrebă ea pe cățel*, fiecare cuvânt este folosit cu sensul obișnuit, comun și receptat ca atare de către vorbitor.

Dar, în aceeași povestire, în alte contexte, cuvintele sunt folosite cu sens figurat. Este nefuncțional și depășește capacitatea de acceptare a elevului ca învățătorul să realizeze lecții de analiză stilistică; nici nu-și poate propune (și nici nu are rost) să analizeze toate cazurile de cuvinte/expresii cu sens figurat. Se va opri numai asupra unora, mai expresive, mai deosebite.

Cel mai potrivit termen pentru desemnarea acestor structuri nu este acela de expresii frumoase/cum se obișnuiește), ci de expresii poetice. Nu e potrivit să le considerăm expresii

frumoase, deoarece chiar propoziția *Ce facem acum?* este frumoasă, pentru că este corectă. În comunicare, frumos este ceea ce e corect, acceptabil, ceea ce nu este incorect sau vulgar.

Când se analizează cuvintele/structurile cu sens figurat, învățătorul va avea în vedere, întâi, sensul propriu (cel mai bine cunoscut copiilor) și apoi, împreună, vor încerca să identifice noul sens, obținut prin raportarea cuvintelor la asociațiile semantice din care fac parte. Noile sensuri ale cuvintelor reprezintă parte din arta scriitorului și ele ne determină să ne reprezentăm realitatea, mai bine, mai emoțional.

Verbul a săgeta înseamnă a lovi, a răni, a ucide cu săgeata, dar cu alte sensuri este întrebuintat în textul sadovean.

Patrocle se năpusti asupra mesteacănului și mierloii săgetă prin păienjenişul de aur spre tainele dăbrăvii.

Aici, sensul verbului este de a se mișca repede (și în linie dreaptă) ca o săgeată. Verbul a se furișă, utilizat cu sens propriu, înseamnă a se strecura pe nesimțite, a pătrunde pe furiș, pe ascuns. La Sadoveanu, sensul lui este de a apărea încet, dar nu este vorba de o ființă materială, ci de o stare de spirit.

Niciodată Lizuca nu văzuse luna așa de aproape și așa de mare. O neliniște i se furișă în suflet.

Când un corp se menține la suprafața unui lichid sau se mișcă pe suprafața lichidului, se spune că plutește. Folosit cu sens figurat, același verb are sensul de a se menține sau a se mișca încet într-un spațiu.

Deasupra, departe, se pleca cerul albastru spre dăbravă, curgând ca o apă; și-o împărăteasă pajură plutea pe talazul acela, cu aripile neclintite.

În procesul de interpretare a textelor literare – de relevare a semnificațiilor lor estetice și etice, a valorilor afective – un rol important îl deține perspectiva stilistică de abordare. Indiscutabil, a interpreta un text literar din punct de vedere stilistic reprezintă o operație dificilă, dar ea se însușește prin exerciții continue, desfășurate gradat în funcție de dificultate, integrate în procesul general de însușire a limbii române la ciclul primar, prin stimularea intereselor cognitive ale elevilor.

Fără să se facă apel la numele figurilor de stil, elevii pot înțelege construcția și semnificația acestora, pot identifica valoarea lor în contextele date, pot delimita sensul propriu de sensul figurat sau descoperi plusul de expresivitate obținut prin folosirea figurilor de stil.

Epitetul exprimat prin adjectiv subliniază o însușire socotită esențială, relevantă pentru obiectul respectiv. În interpretarea secvenței: *În liniștea ce se făcu le auzeam strigătul alb și straniu*. (Povestiri, 89) /din *Cheia* de Mihail Sadoveanu, pentru a se ajunge la valoarea semantică a adjectivului alb, se va pleca de la determinarea cadrului temporal la care se referă autorul și a caracteristicilor lui: o dimineață de început de primăvară, lumină, copii ieșind ca găzele la soare, planarea pe cer a unui stol de cocori. Folosit cu sens propriu, alb înseamnă de culoarea laptelui, a zăpezii, or, în mod evident, nu acest sens îl avea în contextul anterior, cu atât mai mult cu cât, deși se referă la o realitate perceptibilă auditiv (strigătul), adjectivul-epitet este coloristic.

În cazul secvenței: *Creștea geana de ziuă; pe ape se deslușeau*

aburi șerpuiți (având forma șarpelui când se deplasează), se poate stabili cu elevii că acest cuvânt provine de la substantivul *șarpe*, pregătindu-i în felul acesta pentru înțelegerea noțiunii de familie lexicală, cu care se vor întâlni în clasa a V-a.

Există cazuri când adjectivul este, în același timp, epitet al substantivului și al verbului: *Domnu' Trandafir né privea vesel cu ochii lui negri* (Povestiri, 88). Prin această dublă subordonare a adjectivului vesel, și față de substantivul-subiect, și față de verbul-predicat, se caracterizează cuprinzător felul de a fi al acestui dascăl, marcat de înțelegere, bunătate, bună dispoziție. Sintactic, vesel este un element predicativ suplimentar. Învățătorii trebuie să evite includerea în texte pentru analiză gramaticală a unor asemenea situații, pentru că rezolvarea – potrivit cunoștințelor lor – ca atribut sau complement nu corespunde realității. Stilistic însă, această situație poate fi discutată.

Când substantivul este folosit cu valoare de epitet, el denumește de obicei metale, pietre prețioase, prin intermediul cărora se sugerează culori. Nu numai că sunt mai expresive decât epitele exprimate prin adjectivele de la care pornesc, dar dobândesc chiar sensuri noi față de acestea. Astfel, epitetul-substantiv (sintactic: atribut substantival prepozițional) *de purpură* are același conținut semantic cu adjectivul *purpuriu*: roșu-închis, dar cu o deschidere semantică mai mare (înglobează în sens și haina colorată astfel).

Într-o secvență cum este: „*ca o fulgure de aur*” (Povestiri, 88), epitetul *de aur* înseamnă mai mult decât *auriu*, pentru că în perceperea acestui cuvânt, culorii i se asociază și ideea de corp material, de greutate. Elevii pot primi sarcina să determine sensul unor alte structuri: oameni cu inimile de aur. Pornind de la derivările deja realizate: purpură – purpuriu, aur – auriu, se va da elevilor să completeze lista acestor derivări cu: aramă (arămiu), argint (argintiu), diamant (diamantin), rubin (rubiniu), și să integreze cuvintele nou create în enunțuri. Un alt exercițiu presupune elaborarea de propoziții în care cuvintele să fie folosite cu alt sens decât cel comun, obișnuit: *Are o brățară de argint/ Are argint în păr./ Acesta e un obiect de aramă./ A văzut din depărtare codrii de aramă și să le explice.*

Pentru a asigura înțelegerea comparației, învățătorul poate proceda analitic, prin determinarea structurii ei, potrivit puterii de înțelegere a copiilor: termenul comparat (folosit cu sens propriu) și termenul cu care este comparat. De exemplu, în interpretarea secvenței sadoveniene: *Era început de primăvară, prin martie, și pe ferestrele deschise năvălea lumină nouă, ca o fulgerare de aur* (Povestiri, 88), termenul comparat folosit cu sens propriu, este *lumină*, iar termenul cu care se compară, *ca o fulgure*, este folosit cu sens figurat (cu sens propriu: a fulgui/a ninge cu fulgi rari). Prin grupul *ca o fulgure*, scriitorul sugerează căderea lentă, caldă a razelor de soare. Pentru a asigura înțelegerea prin efort propriu a acestei figuri de stil, se poate da elevilor un exercițiu de tipul: Explicați sensul grupului de cuvinte indicat: *Când deodată, într-o zi, ca într-o scăpărare de lumină, i-am găsit cheia...* (= foarte repede). Se va pleca de la stabilirea sensului propriu al cuvântului a scăpăra: a produce scânteie prin lovirea cremenei cu amnarul: (despre pietre sau corpuri dure) a scoate scânteie prin ciocnire, și de la constatarea că limina produsă prin ciocnire durează foarte puțin.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/analiza-stilistica-in-ciclul-pri-mar>)

Metode moderne utilizate în predarea-învățarea categoriilor semantice

De **Maria Nedelcu**

Studiul categoriilor semantice duce la înmulțirea numărului de cuvinte cunoscute de elevi, la activizarea lor, la precizarea sensului lor, la dezvăluirea sensului lor figurat, la cunoașterea uriașei polisemii pe care o au unele cuvinte din fondul principal al limbii noastre. De mare importanță este cunoașterea nuanțelor sinonimice, paronimice și a sensului figurat al cuvintelor. Astfel, se poate înlătura monotonia și platitudinea din vorbirea elevilor noștri. Trecem în revistă metodele și procedeele activ-participative pe care profesorul de limba română le are la dispoziție pentru realizarea eficientă a obiectivelor specifice disciplinei sale.

Studierea limbii române în școală prezintă o importanță deosebită, deoarece „*este expresia cea mai cuprinzătoare a ființei naționale a poporului român, ea identificându-se, de fapt, cu existența milenară a acestui popor, cu modul lui particular de a înțelege existența, cu momentele istorice cruciale prin care i-a fost dat să treacă, cu bucuriile și tristețile trăite din plin într-un spațiu geopolitic destul de vitreg*” (Constantin Parfene).

Predarea limbii române în școală, în învățământul gimnazial, formează la elevi posibilitatea de a stabili criterii ferme de selectare a marilor valori, contribuie la dezvoltarea tuturor laturilor conștiinței lor (capacitate creatoare, spirit de observație, imaginație, gândire critică etc.) și la cultivarea disponibilității acestora de a colabora cu semenii, de a întreține relații interumane eficiente, pe diverse planuri de activitate.

Exprimarea corectă, orală și scrisă, a fost dintotdeauna și este unul din dezideratele școlii românești din toate epocile. Copiii vin la școală să se cultive, adică să-și lărgască orizontul de cunoștințe, să vorbească și să scrie din ce în ce mai îngrijit, în spiritul limbii române literare. Ei vor fi astfel pregătiți să devină nu numai beneficiarii limbii, ci și creatori de limbă.

Studiul categoriilor semantice trebuie să dezvăluie neconținut tezaurul expresiv al limbii noastre, bogăția de cuvinte și forme lexice care permit exprimarea ideilor abstracte, a nuanțelor de gândire și de simțire.

Metodele de predare-învățare specifice limbii române sunt multiple. Pentru a putea dezbate importanța unor metode în asimilarea unor deprinderi și abilități, trebuie să cunoaștem semnificația conceptului:

„Privită sub raport funcțional și structural, metoda este considerată a fi un model sau un ansamblu organizat de procedee sau moduri de realizare practică a operațiilor care stau la baza acțiunii; o înălțuire de procedee care conduc în mod programat și eficace la realizarea scopurilor sau obiectivelor propuse” (Ioan Cerghit) .

Metodele de învățare activă fac lecțiile interesante, ajută elevii să realizeze judecăți de substanță și fundamentate, sprijină elevii în înțelegerea conținuturilor pe care să fie capabili să le aplice în viața reală.

Brainstormingul - se poate face pe o temă care să aibă legătură cu tema textului studiat sau cu elementele-cheie ale acestuia. Pornind de la răspunsurile primite, se poate alcătui un ciorchine de idei care să grupeze sintetic răspunsurile elevilor.

Cvintetul - o metodă creativă, prin care în cinci versuri se sintetizează un conținut de idei. Se poate adăuga un desen. Primul vers este un cuvânt-cheie referitor la discuție, fiind, de obicei, substantiv. Al doilea vers este alcătuit din două cuvinte care descriu substantivul în discuție, fiind adjective. Al treilea vers este alcătuit din trei cuvinte care exprimă o acțiune, fiind, de regulă, verbe la modul gerunziu. Al patrulea vers conține patru cuvinte și exprimă sentimentele față de subiect. Al cincilea vers este un cuvânt prin care se sintetizează cele prezentate.

Metoda cubului: strategie se predare utilizată pentru studierea unei teme din perspective diferite. Se realizează un cub ale cărui fețe sunt acoperite cu hârtie de culori diferite. Pe fiecare față a cubului se va scrie una dintre următoarele instrucțiuni: descrie, compară, asociază, aplică, argumentează pro sau contra. Elevii redactează răspunsurile cerute de fața de sus a cubului. Se poate continua cu celelalte fețe.

Diagrama Venn: se cere elevilor să facă o reprezentare grafică a două obiecte/noțiuni în ceea ce au asemănător și diferit. Ei vor vizualiza partea comună și vor evidenția în spații diferite elementele diferite. De exemplu: Prin ce se aseamănă și se deosebesc omonimele și cuvintele polisemantice?

R.A.I. urmărește realizarea feedback-ului printr-un joc de aruncare a unei mingi ușoare. Elevul care aruncă mingea trebuie să formuleze o întrebare din lecția predată elevului care o prinde. Cel care prinde mingea răspunde la întrebare, apoi o aruncă mai departe altui coleg, punând o nouă întrebare. Elevul care nu știe răspunsul iese din joc, la fel ca și cel care este descoperit că nu cunoaște răspunsul la propria întrebare

În vederea dezvoltării vocabularului la elevi, trebuie să utilizăm, cu precădere unele strategii activ-participative care să le îmbogățească exprimarea. Acestea nu trebuie rupte de cele tradiționale, ele marcând un nivel superior în spirala modernizării strategiilor didactice.

Metodele activ-participative trebuie utilizate cu prudență, însă trebuie (re)cunoscută valoarea lor pentru dinamizarea procesului de învățare și pentru motivarea elevilor.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/metode-moderne-utilizate-in-predarea-invatarea-categoriilor-semantic>)

Studii europene de cultură tradițională românească: programă transdisciplinară

De **Silvia Tatu**

Articolul cuprinde, sintetic, principalele elemente inedite ale programei unei noi discipline - *Studii europene de cultură tradițională românească* - rod al unei cercetări experimental aplicative de nivel universitar, având drept suport activitatea educativă cu caracter nonformal desfășurată cu copii și adolescenți sau tineri având vârste cuprinse între 5 ani și 19 (25) ani - membri ai cercului „Fluierașul” și ai Asociației „Fluierașul” Brașov.

Profilul de formare al absolventului modulelor cursului „Studii europene de cultură tradițională românească” include competențele cheie recomandate de profilul de formare european:

- comunicare în limba maternă sau în limbi străine,
- competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologie,
- competență digitală,
- a învăța să înveți,
- competențe sociale și civice,
- spirit de inițiativă și antreprenoriat,
- sensibilizare și exprimare culturală,

prin intermediul:

- articolelor, interviurilor, reportajelor publicate în revista sau pe pagina web a cercului;
- produselor realizate în cadrul modulelor disciplinei (albume, prezentări PPT, montaje audio-video care reflectă activitatea elevilor în cadrul cercului);
- proiectelor realizate;
- promovării, în cadrul comunității, a cântecelor, jocurilor, datinilor, meșteșugurilor artistice tradiționale învățate.

Pentru formarea fiecărei competențe am identificat capacitățile, deprinderile, abilitățile, trăsăturile de personalitate care sunt cuprinse în obiectivele educaționale (pedagogice generale) instructiv-educative (operaționale) de pe toate cele 4 dimensiuni ale personalității:

OI - dezvoltarea proceselor cognitive - a ști; OII - formarea unor deprinderi și abilități instrumental-operaționale - a face; OIII - dezvoltarea capacităților motivaționale, afective, volitive și atitudinale ale copiilor, pentru a valoriza frumosul din viața

socială și natură – a fi; OIV — formarea, afirmarea și confirmarea “personalității autentice maxime” prin “armonizarea cu ceilalți” – a deveni

Învățarea în viziunea transdisciplinară este mult mai complexă și extinsă decât învățarea intradisciplinară și decât cele interdisciplinare și pluridisciplinare.

De aceea, dincolo de obiectivele propuse se obține, la sfârșitul desfășurării activităților „un surplus educațional”, încorporat în personalitatea elevilor sub formă de cunoștințe, priceperi, deprinderi, atitudini, aptitudini, abilități, sentimente, aspirații spre binele, frumosul și armonia din relațiile interumane stabilite în „satul planelar” de azi.

Creând punți între științele exacte și științele umaniste, între știință și Tradiție, între gândirea științifică și gândirea simbolică, între cunoaștere și ființă, Transdisciplinaritatea tinde către unitatea cunoașterii, trecând prin etapa obligatorie a autocunoașterii..

În lumea viitorului, calitățile personale educate prin toate componentele educației menționate mai sus, prin activitatea didactică, extradidactică și extrașcolară vor fi esențiale.

Din acest motiv, viziunea curriculară transdisciplinară oferă cadrul optim pentru integrarea virtuților formative ale disciplinelor din ariile curriculare stabilite prin curriculum-ul național.

Elevii care frecventează, cel puțin 3 ani consecutiv, activitățile corespunzătoare modulelor în care este structurată disciplina *Studii europene de cultură tradițională românească*, pot obține certificate de competență, pe baza rezultatelor obținute și conform nivelului competențelor formate:

- argumentarea dimensiunilor europene (și universale) ale culturii și civilizației românești
- practicarea meșteșugurilor artistice tradiționale specifice Țării Bârsei sau Țării Făgărașului: încondeierea ouălor, confecționarea diverselor podoabe ale casei sau a costumelor populare românești, pictarea icoanelor pe sticlă,
- interpretarea folclorului muzical sau coregrafic specific Țării Bârsei sau Țării Făgărașului
- reconstituirea sau practicarea obiceiurilor din Țara Bârsei sau Țara Făgărașului
- utilizarea limbii materne sau a celor de circulație universală, a limbajului informatic și a mijloacelor audio-video, pentru argumentarea dimensiunilor europene (și universale) ale culturii și civilizației românești
- întocmirea sau coordonarea proiectelor de conservare, promovare și valorificare — cu instrumentele oferite de Uniunea Europeană — a elementelor culturii și civilizației românești specifice Țării Bârsei sau Țării Făgărașului

Deși disciplina “Studii europene de cultură tradițională românească” nu se încadrează în curriculum-ul formal, obligatoriu, utilizează și îmbogățește competențe vizate de toate ariile curriculare școlare: Limbă și comunicare, Matematică și științe, Om și societate, Arte, Educație fizică și sport, Tehnologii, Consiliere și orientare.

Exemple:

- formulelele ritmice ale dansurilor sau cântecelor: aritmetică, educație muzicală
- încondeierea ouălor: geometrie, geografie, biologie, chimie
- pictarea icoanelor pe sticlă: educație plastică, educație tehnologică, educație civică
- cusăturile românești: educație tehnologică, matematică, chimie, biologie
- promovarea obiceiurilor, cu mijloacele tehnologiilor informației și comunicării: limba și literatura română, educație civică, educație tehnologică, limbi de circulație internațională
- autocunoaștere și dezvoltare personală: consiliere și orientare

Majoritatea materialelor didactice necesare bunei desfășurări a cursului propus se datorează se datorează sprijinului Asociației „Fluierașul” Brașov, ai cărei membri desfășoară sistematic activități pentru păstrarea și valorificarea culturii tradiționale românești, din anul 1991.

Produsele activităților din cadrul disciplinei opționale, cu caracter transdisciplinar, “Studii europene de cultură tradițională românească” s-au dovedit viabile, fiind folosite inclusiv de reprezentanții comunității locale și județene, în cadrul unor proiecte cu caracter național sau internațional.

Am căutat să păstrez un raport echilibrat al relațiilor ivite în cadrul cele două forme de organizare a activității instructiv-educative – competiția și colaborarea – creând oportunități de învățare axate pe activitățile de grup ce favorizează cooperarea și întrețin competiția constructivă.

Luând în considerare faptul că elevii și părinții lor au optat pentru acest curs transdisciplinar, datorită puternicei sale ancorări în realitatea societății postmoderne din care facem cu toții parte, datorită valorificării rezultatelor anterioare ale unor activități instructiv-educative asemănătoare, crearea “ocaziilor” de manifestare a competențelor formate – valorificarea cursului – nu a fost o problemă, ci s-a înscris firesc în cadrul parteneriatului deja existent al tuturor factorilor educativi (nonformali, formali, informal) din comunitatea școlii, a localității, județului, țării sau a Uniunii Europene.

Bibliografie selectivă: D’HAINAUT, L., [1981], Programe de învățământ și educație permanentă, București: Editura Didactică și Pedagogică NICULESCU, Rodica Mariana, [2003] Teoria și managementul curriculum-ului, Brașov: Editura Universității Transilvania COCAN, Cornelia (2006). Taxonomia obiectivelor educaționale în viziunea educației și învățământului personalizat – Brașov: Editura Universității “Transilvania”, 2006 TATU, Silvia [2005-2007] Valențe educative ale transdisciplinarității (lucrare metodică-științifică pentru obținerea licenței pe domeniul sociopsihopedagogie), Brașov: exemplar tehnoredactat. PETRESCU, P., Pop, V., [2007] Transdisciplinaritatea, o nouă abordare a situațiilor de învățare, București: E.D.P.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/studii-europene-de-cultura-traditionala-romaneasca-programa-transdisciplinara>)

Există vreo meserie mai frumoasă?

De **Cornelia Hurmuzache**

Emoții, la fiecare început de an școlar... Primele zile de muncă m-au umplut de bucurie, deși chiar mi-a fost frică de grupa mică... Reacții pline de toată frumusețea pământului m-au fermecat. La înscriere, întreb copilul care o ținea strâns de mână pe mamă: "Cum te cheamă?" Și el se uită disperat în ochii mamei: "Mamă, cum mă cheamă?".

Când începe anul școlar (și nu numai), suntem atacați de la școală cu cereri de tot felul: avize, tabele, procese verbale etc. etc. Și noi, cuminiți, le facem pe toate și așezăm dosărelul plin cu hârtii doveditoare pe masa secretarei. Avem pe față un rictus de toată frumusețea. Dacă avem timp, dacă avem xerox, hârtie sau alte materiale de birou nu ne întreabă conducerea școlii, nici a inspectoratului, nici a onor Ministerului. Dar noi știm că cel mai important este copilul din fața noastră, el nu poate aștepta: trebuie să i se șteargă lacrimile, să fie îmbrățișat așa cum face mama și tatăl lui, să i se spună unde să-și așeze scăunelul, sau gentuța, cum să țină creionul, pensula...

Constatăm că sunt tot mai mulți copii triști prin grupele noastre: familii plecate la muncă în străinătate, bunici care se străduie să dăruiască mai multă iubire ca să suplinească lipsa părinților, părinți necăjiți că nu au suficienți bani pentru copiii lor.

În prima zi, un copil, a plâns, a plâns, a plâns după bunica lui. L-am luat în brațe și m-a ținut strâns cu capul pe umărul meu. Îmi tot promitea că nu mai plânge, dar sufletelul lui nu putea. Eu trebuia să-i bucur și pe ceilalți cu o jucărie, cu o surpriză, cu un cântecel. Să mă împartat la 18 copii este greu, aproape imposibil! La un moment dat a ridicat brațele, și a strigat: "Doamnă, îmbrățișează-mă!" Am înțeles disperarea, frica din el, că ar putea fi uitat și de mine... A doua zi, copilul s-a liniștit, este un băiețel de toată frumusețea, spre lauda bunicii, care a pus acolo și suflet și minte.

Un copil, îi spune mamei: "Să nu plângi... că eu nu plâng!".

Alt copil, spune a doua zi: "Eu vreau să fie două doamne C., și nu vreau o doamnă M. (femeia de serviciu). Și eu cum să mă multiplic? Nu avem decât o femeie de serviciu la două grădinițe. Ministerul nu știe? Se face că plouă!"

A doua zi, o fetiță drăguță a plâns după mama ei, firească. Mă sună mama să vadă ce face fetița. Ea tocmai își cauta geaca, gentuța să plece acasă. Mi se sugerează să-i dau să picteze. Mă conformez să văd reacția... După zece minute, fetița îmi spune: "Gata, nu mai plâng!" - iată, cel mai simplu antidot, dar până să-l găsești la fiecare copil, trebuie ceva timp.

La plecare, ne salutăm ca toți oamenii politicoși, și ei vin și-mi

dăruiesc din iubirea lor. Ne risipim în mii de bucățele ca să le fie lor bine, ca mai apoi să ne-adunăm în toată splendoarea și puritatea iubirii de copil.

Există vreo meserie mai frumoasă?

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/exista-vreo-meserie-mai-frumoasa/>)

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice